

Användning av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel

Sammanfattande bedömning

Stadsrevisionen har granskat användning av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel hos Göteborg Energi AB, park- och naturnämnden, lokalnämnden samt socialnämnd Sydväst. Vår sammanfattande bedömning är att verksamheterna i allt väsentligt har fungerande rutiner men att det finns områden som kan stärkas. Detta gäller inte minst mot bakgrund av den riskbild som verksamheterna behöver ta hänsyn till. Ett antal fall av oegentligheter har relativt nyligen kommit in som tips till Göteborg Stads visselblåsarfunktion. I styrningen och uppföljningen av verksamhetsfordon och drivmedelskort behöver detta beaktas.

Med en starkare uppföljning och kontroll av verksamhetsfordon och inköp av drivmedel bör riskerna för oegentligheter kunna minska. Inte minst kan risken för att oegentligheter upptäcks ha en preventiv effekt. Förutsättningarna för att upptäcka när fordonen används felaktigt skulle också bli bättre. Granskningen har visat att det endast är Göteborg Energi AB som systematiskt följer upp hur bilarna används, en uppföljning som omfattar varje bil men som bara sker vart tredje år och som bara indirekt går att koppla till en specifik person. Uppföljningen är betydligt mer utvecklad när det gäller drivmedelsanvändningen men även denna kan utvecklas genom att tydligare koppla inköpen till person.

Vi vill i sammanhanget poängtera att Göteborg Stads verksamheter behöver anpassa sig till den elektrifiering av stadens fordonsflotta som håller på att genomföras. Verksamheterna som vi har granskat har konstaterat att frågan om förbrukningen av el, samt eventuell privat användning av laddstationer, är en mindre fråga i dagsläget eftersom elbilarna inte är så många. I takt med att laddstationerna blir fler behöver även dessa omfattas av en ändamålsenlig uppföljning och kontroll.

Vår granskning visar att verksamheterna behöver bättre kunskaper om vilka uppgifter Skatteverket behöver vid en eventuell revision. Vi ser en risk för att verksamheterna inte har de uppgifter som krävs för att visa att en anställd har använt ett fordon i tjänsten och inte för privat bruk.

Avslutningsvis kan vi konstatera att uppföljningen av fordonsanvändningen och inköpen av drivmedel inte enbart handlar om vad som är möjligt att göra. Det handlar också om vad som är lämpligt utifrån gällande lagar och regler och utifrån en avvägning mellan kontrollkostnad och kontrollnytta. De flesta av bilarna som Göteborgs stads verksamheter leasar genom Leasingbolaget AB är i dag utrustade med Intelligent hastighetsstöd (ISA) och digitala körjournaler. Med hjälp av de digitala körjournalerna registreras varje resa

som fordonet gör, bland annat samlas uppgifter om datum, klockslag, mätarställning in. Digitala körjournaler, i synnerhet personliga sådana där föraren registrerar sig vid varje körning, innebär goda möjligheter för verksamheterna att kartlägga hur fordonen används och var de körs. Liksom av vem. Med teknikens hjälp borde det vara möjligt att genomföra mer riktade kontroller och upptäcka avvikelser utan en betungande arbetsinsats. Samtidigt förutsätter det att personuppgifter hanteras i enlighet med dataskyddsförordningen och att hanteringen inte blir integritetskränkande. Granskningen visar att stadens verksamheter kan behöva fortsatt stöd i detta, att det behövs mer kunskap om vad som samlas in redan i dag och på vilket sätt dessa data kan och bör användas. Bland annat behöver verksamheterna finna former för att inhämta de anställdas godkännande av personuppgiftsbehandlingen.

Mot bakgrund av ovanstående bedömningar och iakttagelser lämnar vi följande rekommendationer:

Stadsrevisionen rekommenderar socialnämnd Sydväst att slutföra det pågående arbetet med att ta fram förvaltningsövergripande rutiner för användningen av verksamhetsfordon.

Lekmannarevisorerna rekommenderar Göteborg Energi AB att slutföra det pågående arbetet med att ta fram koncernövergripande rutiner för beredskapsverksamheten.

Rapportsammandraget baseras på rapporten *Användning av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel* som finns på www.goteborg.se/stadsrevisionen.

Granskningens utgångspunkter

Syftet med granskningen har varit att bedöma om Göteborg Energi AB, park- och naturnämnden, lokalnämnden samt socialnämnd Sydväst har en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll som minskar risken för oegentligheter vid användning av verksamhetsfordon och inköp av drivmedel. Vår utgångspunkt har varit att ett felaktigt nyttjande av verksamhetsfordon kan skada förtroendet för stadens verksamheter.

Syftet har brutits ned i följande revisionsfrågor.

- Har nämnderna och bolagsstyrelsen tillfredsställande rutiner för användning av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel?
- Har nämnderna och bolagsstyrelsen en tillfredsställande uppföljning och kontroll av användning av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel?

Iakttagelser och bedömningar

Styrningen av verksamhetsfordon

Vi bedömer att lokalnämnden, park- och naturnämnden och Göteborg Energi AB i allt väsentligt har tillfredsställande rutiner för verksamhetsfordon. Samtidigt menar vi att det finns vissa förbättringsområden.

Socialnämnd Sydväst behöver slutföra det utvecklingsarbete som har påbörjats med att ta fram rutiner för hela fordonsverksamheten. För att stärka styrningen bör socialnämnd Sydväst förtydliga i sina styrande dokument att det inte är tillåtet att använda fordonen för privat bruk.

Vi bedömer att den centraliserade styrningen av verksamhetsfordon delvis förklarar varför ansvars- och rollfördelningen är tydligare hos Göteborg Energi AB, lokalnämnden och park- och naturnämnden än hos socialnämnden Sydväst. Den decentraliserade styrningen hos socialnämnd Sydväst, där rutinerna skiljer sig åt mellan olika enheter, öppnar för olika regler för hur man får använda fordonen inom nämnden.

Göteborg Energi AB, som i allt väsentligt har tillfredsställande rutiner, behöver slutföra arbetet med att ta fram en koncernövergripande rutin för de fordon som används inom beredskapsverksamheten.

Våra iakttagelser indikerar att det finns en risk för att dataskyddsförordningen inte följs i alla delar. I granskningen har vi till exempel sett att det av de styrande dokumenten inte alltid tydligt framgår om verksamheterna har rättslig grund för behandlingarna av personuppgifter i körjournalerna. Vi kan inte heller se att alla verksamheterna har rutiner för att informera medarbetare om att personuppgifter kommer att behandlas, varken innan eller senast i samband med att behandlingen sker.

Styrningen av inköp av drivmedel

Vi bedömer att de granskade verksamheterna i allt väsentligt har tillfredsställande rutiner för styrning av inköp av drivmedel. Styrningen följer i tillräckligt hög grad reglerna i Göteborg Stads riktlinje för finansverksamheten. Vid stickprovsgranskningen av drivmedelsfakturer och hanteringen av dessa, har vi inte funnit några väsentliga avvikelser. Samtidigt menar vi att socialnämnd Sydväst kan tydliggöra för de som använder drivmedelskorterna att dessa inte får användas för privat bruk. Eftersom de anställda på socialnämnd Sydväst inte skriver under någon kvittens på att de tagit del av regelverket för drivmedelskorterna kan rutinerna behöva kommuniceras extra tydligt.

Uppföljningen av verksamhetsfordon och inköp av drivmedel

Uppföljningen och kontrollen av drivmedelsinköp fungerar i allt väsentligt väl. Vi ser att den kan förenklas och stärkas när inköp av drivmedel går att koppla både till person och bil.

Elbilarnas förbrukning följs inte upp på samma noggranna sätt som övriga bilars drivmedelsförbrukning. Det är viktigt att utveckla denna uppföljning då risken för oegentligheter, i form av laddning för privat bruk, kan antas öka i takt med att Göteborg Stads elektrifieringsplan genomförs och antalet elbilar blir betydligt fler.

Vi bedömer att Göteborg Energi AB följer upp användningen av verksamhetsfordon systematiskt. Bolaget hämtar regelbundet in uppgifter från de vanliga körjournalerna och samtliga bilar följs upp i intervallet vart tredje år. Det saknas till stor del en liknande systematik hos lokalnämnden, park- och naturnämnden och socialnämnd Sydväst. Dessa verksamheter använder inte heller underlag från körjournalerna i sin löpande uppföljning av användningen av fordon eller inköp av drivmedel. Hos socialnämnd Sydväst pågår det

dock ett utvecklingsarbete som på sikt kan öka systematiken i uppföljningen av verksamhetsfordon.

Det är endast park- och naturnämnden som har valt att ha personlig körjournal installerad på samtliga bilar (vissa undantag finns som omfattar äldre bilar). En förutsättning för att resan ska registreras på rätt person är att föraren identifierar sig med en personlig tagg när resan startar. Vi noterar att uppgifter om drivmedelsanvändning per körsträcka, bil och person är möjliga att ta fram för de fordon som har personliga körjournaler men att dessa uppgifter inte används fullt ut i verksamheternas uppföljning. För de fordon som saknar personlig körjournal, behöver uppgifter om förare och ärende eller syfte noteras på annat sätt för att följa Skatteverkets rekommendationer.

Göteborg Energi AB, lokalnämnden (förutom beredskapsverksamheten) och socialnämnden Sydväst använder vanliga körjournaler i sina fordon. Vi bedömer att detta gör det svårare att följa upp hur fordonen används. Möjligheterna att kontrollera uppgifterna i efterhand, vare sig det rör sig om regelbunden uppföljning, vid misstanke om missbruk eller genom systematiska stickprovsuttag, blir mer administrativt betungande för de verksamheter som saknar personliga körjournaler i fordonen. Det kan också finnas ett behov av att enkelt kunna koppla uppföljningen till enskilda individers fordonsanvändning vid försäkrings- och skadeärenden.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen